

Nr 1224

av herr Israelsson m. fl.
om förstatligande av bryggerinäringen.

Samhällets syn på alkoholkonsumtion har skiftat. Gemensamt för de olika synsätt som har framkommit är att *någon* form av reglering från det allmännas sida anses nödvändig. Graden av reglering kan sedan sträcka sig från totalförbud mot alkoholdrycker till ett system med mycket små ingripanden. Hur de statliga regleringarna på detta område skall utformas och hur genomgripande de skall vara därom handlar alkohol- och nykterhetspolitiken.

En berättigad och grundläggande fråga man kan ställa sig är om det finns någon ideologi bakom de nykterhetspolitiska åtgärderna? Svaret på den frågan kan vara svårt att entydigt ge. Detta är så mycket svårare som nykterhetspolitiken skiftat från tid till annan. Under senare tid har dock politiken präglats av dels en strävan till mindre restriktioner i fråga om försäljningen, dels av främjande av en övergång till alkoholsvaga drycker. Genom upphävande av ransoneringsen på starksprit i oktober 1955 minskades restriktionerna kring inköp på ett markant sätt, men systemet med särskilda butiker för alkoholdrycker behölls. Tio år senare medgavs försäljning av mellanöl på samma villkor som tidigare gällt för pilsner.

Vilka verkningar har denna alkoholpolitik fått och vilka förändringar behövs i denna politik i framtiden? Svaret på dessa frågor skall ges av den alkoholpolitiska utredningen (APU) som tillkallades den 8 oktober 1965, tio år efter avskaffandet av motboken på starksprit, och som beräknas avlämna sitt slutbetänkande under år 1974. Utredningens direktiv är så vittgående att den i och för sig skulle kunna ta upp de frågor som reses i denna motion, men att utredningen skulle föreslå förstatligande av bryggerierna är väl knappast troligt. Det är bl. a. därför som vi motionerar i denna fråga igen trots att APU snart lägger sitt slutbetänkande.

En uppfattning som efter hand blivit allt bättre underbyggd är att införandet av mellanölet år 1965 var ett alkoholpolitiskt misstag. Ett av skälen till att det blev på det sättet är bakomliggande privatekonomiska vinstintressen. Mellanölet tillverkas till helt övervägande del av en privatägd bryggeriindustri, som redan vid starten såg till att marknadsföringen fick verklig slagkraft. Försäljningen ökade och därmed vinsterna. Fabrikerna hade inte några hämningar då det gällde att vända sig till ungdomen i sin reklam för en vara som det har visat sig mycket väl kan användas som berusningsmedel och som även kan framkalla beroende.

Svensk alkoholpolitik har präglats av en vilja att i möjligaste mån eliminera privata vinstintressen inom alkoholhanteringen. Denna strävan

begränsar sig emellertid till hanteringen av rusdrycker, och enligt nuvarande definitioner är mellanöl inte en rusdryck trots att det visat sig att man kan bli berusad av det.

De skäl som talar för och som har lett till att tillverkning och distribution av starksprit sker genom samhällets försorg talar följaktligen också för att bryggerinäringen likaledes borde ligga under samhället. Betydande privata vinstintressen skulle då elimineras från ett område som de definitivt inte hör hemma i. Att som skedde i samband med beslutet om mellanölet år 1972 hävda statsfinansiella och sysselsättningsmässiga skäl för att upprätthålla en hög ölkonsumtion måste vara förkastligt. Detta betraktelsesätt är behäftat med samma felsyn som det där man hävdar att ekonomisk tillväxt är bra för land och folk oberoende av denna tillväxts substantiella innehåll.

I vad gäller reklam för alkoholhaltiga drycker så är motionärerna för ett förbud för sådan reklam och har också framfört motionskrav om detta vid tidigare riksdagar. Då emellertid bryggerinäringen "som en omvändelse under galgen" trappat ner sin reklam och särskilt då den som utnyttjade ungdomen så nöjer vi oss nu med att avvakta APU:s slutbetänkande i denna fråga.

Med stöd av det anförda föreslås

att riksdagen uttalar sig för överförande av bryggerinäringen i statens ägo och hemställer hos regeringen om härför erforderlig utredning samt framläggande av förslag om övertagande.

Stockholm den 26 januari 1974

PER ISRAELSSON (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

ALF LÖVENBORG (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

i Borlänge